

בבית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק

בג"ץ 1893/24

לפני:

כבוד השופט יי עמית
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופטת ר' רונן

העותרים:

1. מיכאל פואה יו"ר בוחרים במשפחה
2. יהודה פואה יו"ר בצלמו – ארגון זכויות אדם ברוח יהודית
3. מיקל (מיכאל) לוי – יו"ר עמותת אבות למען צדק פלוני
4. פלוני
5. פלונית

נ ג ד

המשיבים:

1. היועצת המשפטית לממשלה
2. שר הבריאות
3. היועצת המשפטית משרד הבריאות
4. ראש אכ"א, צה"ל

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה: י"ב בתמוז התשפ"ד (18.7.2024)

מזכירת הרכב:

אלישבע פינקלמן-בלוך
אביטל חנוכה; גלית טובינה בלאו

קלדנית:

בשם העותרים
1-3: בעצמם

בשם העותרים

4-5: עו"ד מיכאל ליטווק

בשם המשיבים: עו"ד מוריה פורמן; עו"ד סיוון דגן

בשם המבקשים

להצטרף: עו"ד יהודה פואה

פרוטוקול

1

2 כבוד השופט יי עמית: העתירה עוסקת בנושא רגיש וראוי. קראנו את מה שכתבתם, אם אתם

3

רוצים לחדד משהו אפשר.

4

1 מיכאל פואה : המשיבים טענו שזה שאפשר היה בעצם לחרוט זרע מכל גבר במדינת ישראל בלי
 2 שום בקרה, אנחנו לא ראינו את הוראת השעה, היא לא פורסמה. מי חתם עליה, מה הסיבות
 3 שלה?

4
 5 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : את הסיבות אני חושבת אפשר להבין.

6
 7 מיכאל פואה : מה שקרה לפני תשעה חודשים זה לא מה שקורה היום.

8
 9 עו"ד פרימן : הפרסום הוא הוראת השעה. ההנחיה הקובעת היא הנחיית היועצת.

10
 11 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : מי אמר תעלו את זה לאתר?

12
 13 עו"ד פרימן : ישנה יועצת לאשר, כל ההבדל בין ההנחיה להוראה השעה שבהוראת השעה הורים
 14 יכולים לבקש לקיחת זרע מבלי לפנות לבית המשפט. זה פורסם על ידי משרד הבריאות אבל זה
 15 עבר דרך משנה. זו הוראת שעה שיש בה שינוי.

16
 17 מיכאל פואה : בעצם זה על סמך שחוק האנטומיה לא מהווה הסדר שלילי, לפי המדינה.

18
 19 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : במה זה סותר את חוק האנטומיה? אם אני מבינה נכון זה לא נעשה
 20 בניגוד לרצון ההורים. חוק האנטומיה נועד כדי שזה יהיה בהסכמה.

21
 22 כבוד השופט י' עמית : הטענה שלך היא שחוק האנטומיה והפתולוגיה מונה שלוש סיבות ולכן
 23 לשיטתך הסכמה או לא לא מעניין.

24
 25 מיכאל פואה : יש שלושה תנאים שאפשר לעשות את זה, ואז במקרה של הצלת חיים אפשר
 26 לעשות את זה. שאיבת זרע, כריתת אשך היא לא יכולה להיחשב כהצלת חיים ולכן זה לא יכול
 27 להיחשב בחתימה. אם אדם רוצה להגן על עצמו שלא יכרתו משהו הוא לא יכול להסתמך על זה
 28 שהוריו יחתמו.

29
 30 כבוד השופט י' עמית : אני רוצה תשובה שהם אומרים שחוק האנטומיה והפתולוגיה בכלל לא
 31 היה רלוונטי.

32
 33 מיכאל פואה : הם הביאו דוגמה של ה-DNA. היא נועדה כדי לזהות את הגופה. הזהות של אותו
 34 אדם זה התנאי הראשון לדבר הזה.

35
 36 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : אני הייתי רוצה שאדוני יבהיר לי בצורה הרבה יותר מחודדת. מה
 37 הן שלוש הסיבות?

1
2 מיכאל פואה : שאדם חתם על מחקר, חקירת נסיבות המוות, השתלה להצלת חיים.

3
4 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : מאוד עוזר לקרוא שהחוק לנגד עיננו.

5
6 מיכאל פואה : כשאדם חתם מחייו לצורך מחקר שם אפשר. אנחנו אומרים אם אדם יחתום
7 מראש, אנחנו לא מתנגדים.

8
9 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : כלומר לשיטתכם מה שהיה יותר טוב אם כל חייל היו מחתימים
10 אותו מראש על כל המשמעויות. מצד שני אני ראיתי בטענות שלכם אמירות כמו אני לא רוצה
11 לדבר על זה עם אשתי. לא בטוח שאתם רוצים שכל חייל ירצה לדבר עם בני משפחתו.

12
13 מיכאל פואה : היו שאלות גם על גבי אזרחים.

14
15 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : אתם אומרים שטוב היה אם כל בן אדם היה מדבר עם בני
16 משפחתו.

17
18 מיכאל פואה : הדבר הוא טכנולוגי, חדש. באמת אז היה צריך לחשוב על מה אנשים יגידו כעל
19 משהו תיאורטי. היום בטח אחרי הפרסום שהעסק הזה זכה אחרי פריצת המלחמה והסיפורים
20 התקשורתיים, היום כל אדם יודע שיש אפשרות כזאת. מי שרוצה שיחתום, יש ארגון שנקרא
21 משפחה חדשה. לכפות על כל מי שלא רוצה, המצב כרגע הוא שמי שלא רוצה גם אם הוא לא
22 רוצה וגם אם הוא יחתום וגם אם הוא יעתור לבית המשפט, הוא לא מכוסה. אין לו שום דרך
23 להגן על עצמו.

24
25 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : השאלה היא על מי רובץ הנטל.

26
27 מיכאל פואה : יש הבדל בפגיעה בזכות היסוד. אם מישהו רוצה שיעשו בבקשה, שיחתום ויבקש.
28 יש חוק, יש זכויות יסוד, אי אפשר לחייב את כל אזרחי מדינת ישראל לכו תחתמו. גם אין שום
29 מנגנון, אין איפה לחתום.

30
31 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : זה דבר שאפשר לפתור אותה באופן מנהלי.

32
33 מיכאל פואה : אם היינו פותרים את הבעיה הזאת בדיונים בכנסת שמי שחתם ורוצה אפשר מיד
34 לבדוק אותו אז לא היינו פה.

35
36 כבוד השופט י' עמית : אני רוצה לשאול את אדוני עוד משהו למרות שקצת לצערי אולי חסמו
37 את אדוני, אבל בכל זאת אני אשאל. אתם גם טענתם שההודעה להורים בשעה הקשה הזו,
38 לשיטתכם צריכה להיות אחרת. אתה יכול להסביר לי? מצד אחד יש כאן דחיפות נוראית, אנחנו

1 כולנו מבינים את ההבדל בין השימוש לבין הצורך לעשות כך וכך. מה לשיטתכם פגום באופן
2 שמודיעים את הבשורה הממש קשה הזאת?

3
4 מיכאל פואה: זה בדיוק התחלית שהכנתי. נמצאת פה אימא שכולה כזאת שאני חושב שחשוב
5 שתשקלו אותה. אני בדיוק על הנקודה הזאת רציתי להרחיב. פגשנו הורים שכולים, הרגע של
6 ההודעה זה הרגע הכי קשה שיש, אומרים להורים תשמעו יש לכם אשליה של המשכיות. אם
7 אפשר למשוך את הזרע והפנטזיות שעולים לראש זה זיכרון של הילד כשהיה קטן ואנחנו יכולים
8 לשחזר את זה. זאת אשליה שבהמשך מתבררת ושם הכאב הכי גדול. כאשר הם יגיעו לממש את
9 הרצון הזה הם יתאגדו לאמירה הפוכה.

10
11 כבוד השופט י' עמית: נניח אני מגיע לבית המשפט לענייני משפחה.

12
13 מיכאל פואה: יש פה נקודה שצריך להבין אותה, להורים יש פנטזיה שהם מגדלים מחדש את
14 הילד שלהם אבל בשביל זה הם צריכים אם פונדקאית, ואת זה אף אחד לא ייתן להם.

15
16 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: אנחנו מבינים את הקושי שאדוני מדבר עליו אבל הוא מעצים אותו.
17 באותם מקרים שבהם למנוח יש בת זוג שרוצה להפוך לאימא.

18
19 מיכאל פואה: היא יכולה, היא לא צריכה לפנות לבית המשפט.

20
21 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: לפי הוראת השעה לא מבקשים גם מבת הזוג? לפחות שהעובדות
22 יהיו ברורות. אולי המדינה תגיד מה אומרת הוראת השעה.

23
24 כבוד השופט י' עמית: תמשיך בטיעון שלך. הטיעון שלך שאם יש רק הורים, ההורים יכולים
25 לממש. מדוע?

26
27 מיכאל פואה: ההורים יכולים לפנטז, הם לא יודעים באותו רגע שלא מדובר באם פונדקאית
28 אלא באימא שתהיה אימו של הילד ובמקרה הטוב אם יהיה להם יחסים טובים איתה הם יהיו
29 סבא וסבתא.

30
31 כבוד השופטת ר' רונן: זה משהו שאפשר לפתור בנוהל. אתם יכולים לבקש לפתור את הדבר
32 הזה, ככל הנראה גם אם זה יתקבל היא תלד את הילד.

33
34 מיכאל פואה: ההורים באותו רגע לא מסוגלים לשמוע. אני רוצה להזכיר את פסק הדין
35 שהמשיבים צירפו (מצטט).

36
37 כבוד השופט י' עמית: אם הדבר היה בידך מה היית מודיע להורים בשעה הקשה? לא היית
38 מדווח להם על האופציה הזאת?

1
2 מיכאל פואה: הייתי שואל אותם אם הוא חתם על הצו. בסופו של דבר בשביל לממש, לקחת את
3 הזרע זה קל, לממש אותו אחרי זה יש פסקים ברורים בפני נטל הוכחה כבד מאוד. כל עוד שלא
4 יהיה חוק שיגדיר מה נטל האפשרויות, הפתח הזה הוא לא עזרה בסופו של דבר. לא סתם יש
5 סופיות במוות.

6
7 כבוד השופט יי עמית: הנושא גדול ורחב ויש בו הרבה היבטים. בהנחה שיש מקום לספר שיש
8 כזאת אופציה, אדוני היה מעדיף בכלל שלא יהיה דיווח כזה. אבל בהנחה שכן, מה אדוני היה
9 מציע? טופס שמסביר את מה שאדוני אומר?

10
11 מיכאל פואה: בתוך הוצאת החוק הוסף טופס של הסכמה מראש, טופס רחב מלא שאלות. אני
12 לא חושב שזה הגון להורים, עצם העלאת האפשרות הזאת יוצר מתחים ומריבות בתוך
13 המשפחות. המשמעות שלה היא יצירה, גם אם נתנה את כל התנאים קשה מאוד לדמיין את
14 הסיטואציה. ברגע שזה לא מוגדר, באנו לשינוי שמשרד המשפטים אמר זה לא תקדים אבל בת
15 זוג קבועה זאת מי שהתכוונה להקים בית משפחתי. ברור שפה זה לא רק סיפור מי הייתה
16 החברה שלו, אלא סיפור של הקמת חיים ואנחנו יודעים שמצטרף לזה עכשיו גם שיקולים
17 כלכליים.

18
19 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: אדוני כרגע הולך למחוזות מאוד רחוקים. אני רוצה לחזור לחוק
20 האנטומיה, יש פה שני מישורים של טיעון. יש את המישור הרגשי של איך מתייחסים להורים
21 שכולים ואיך להגיד את הדברים בשעה הקשה שזה דברים חשובים אבל זה שלב ב'. שלב א' זה
22 האם זה מסביר את חוק האנטומיה והפתולוגיה. נקודת המוצא החשובה קודם כל לראות מה
23 אומר נוסח החוק. המילה ויתור גופה לא כל כך נעימה אבל זה אומר משהו מאוד אחר. יש את
24 סעיף 6 שאוסר על רופא לבצע ניתוח, אולי אפשר לומר שסעיף 6 בכלל לא חל כאן כי מה שיש
25 בפנינו זה בכלל לא ניתוח. יתר מזה, בסעיף 6 מדבר על איסור שחל על רופא, זה איסור על
26 ביטוח שמבוצע על ידי רופא. אני לא בטוחה שהפרוצדורות הן על ידי רופא. אנחנו נצטרך לקבל
27 על זה ניתוח גם מהמדינה.

28
29 מיכאל פואה: הדבר הראשון זה שאולי הכוונה היא שמדובר רק בניתוח וזה לא ניתוח. כל עוד
30 שדובר על שאיבת זרע זה באמת היה הדיון. אבל יש פה תשובה מפורשת שצורף ממנהל בנק
31 הזרע שמדגים את הדברים באופן הכי ברור כניתוח.

32
33 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: אנחנו צריכים להגדיר מה ההכרה המשפטית של ניתוח.

34
35 מיכאל פואה: אם יש הגדרה אחרת אני אשמח לשמוע, אני לא מכיר כזה דבר.

36
37 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: מה לגבי האיסור שחל על רופא?
38

1 מיכאל פואה: כמי שמכיר את ההוויה שבה נוצר האנטומיה, אני חושב שמהדין ומהצדק
 2 להתחשב בכמות הענקית של אזרחי מדינת ישראל ובטח של חיילי צה"ל שההלכה כל כך חשובה
 3 להם ולא להגיד זה לא מעניין אותנו. החוק נועד על זכותם להיקבר בשלמות. לגבי הנושא של
 4 הרופא, בצד של האיסור כתוב המנתח, לא משנה מי הוא. בסעיף 6 רק רופא יכול, אבל בסעיף
 5 שאוסר שם פשוט כל מנתח.

6
 7 כבוד השופטת ר' רונן: אדוני דיבר הרבה על האירוע של הפנייה להורים והציפיות שחלק מהם
 8 מפתחים ואני בהחלט מבינה את זה. אני רוצה לשאול לגבי הקבוצה האחרת, יש קבוצה
 9 שמעוניינת בנתונים שאדוני הציג. להורים האלה יש חלון הזדמנויות מאוד צר כדי לדעת על
 10 האפשרות הזאת. בעצם אולי מה שאדוני אומר שולל מהם את האפשרות הזאת. גם עליהם צריך
 11 לחשוב.

12
 13 מיכאל פואה: אני רוצה להקריא משפט שכתוב בסעיף 6 (מצטט).

14
 15 כבוד השופטת ר' רונן: זה לא עונה לשאלה שלי, זה בשלב הבא. כאן יש חלוקה בין הנטילה לבין
 16 השימוש. אם אפשר יהיה לעשות ניתן להורים להכיר בקיומה ולנצל את חלון הזמן כדי לנצל
 17 אותה.

18
 19 מיכאל פואה: לוקחים פה סיכון גדול מאוד, זה לא דבר פשוט.

20
 21 קלדנית: אביטל

22
 23 מיכאל פואה: במבחן הרווח וההפסד אני לא בטוח שאם נבדוק כמה ההורים מגיעים בפועל, אני
 24 בטוח שאנו הרבה יותר עושים נזק מתועלת. בסופו של דבר גם אנו שואפים לשם צריך חוק.
 25 אפילו בחקיקת משנה לא מתעסקים עם זה. כשלא ברור שזה רצונו של המבטא לא עוסקים בו.

26
 27 כבוד השופט יי עמית: החוק הרבה פעמים אנו לא כובשים אותו בעזרת מילונים. אך בכל זאת
 28 הסתכלתי במילון על הגדרת ניתוח. גם הגדרה וגם ניתוח אנו חותכים. ההגדרה שונה. ניתוח
 29 מוגדר במילון לצורך מסוים. השאלה אם זה ניתוח או ביופסיה. מה שאומרים שזה יותר
 30 ביופסיה מניתוח.

31
 32 מיכאל פואה: אי אפשר להתייחס לחוק האנטומיה. כשאומרים זה אסור, זו פגיעה בחוק המת.
 33 גם כשבית המשפט מבדיל בין ביופסיה לניתוח יש אנשים שיפגעו מכך שניתחו את גופם. הניתוח
 34 לא יהיה לפי בית המשפט אך יהיה לפי ההלכה.

35
 36 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: בית המשפט חישב חישובים כלכליים. לכן בית המשפט עוד שה צעד
 37 קדימה.

1 מיכאל פואה: יש ציבור שלם שפוגעים בו באמונות שלו, בזכויות שלו, מנתחים את גופתו למה?
2 כי אולי יש מי שירוויח מכך.

3
4 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: אדוני אומר למנוח אין לו פה וי שחשש שהריו לא יפעלו כפי שהוא
5 היה רוצה. הסיכון כאן גדול. אנו מדברים על משפחות שבדרך כלל עוברות השקפות עולם
6 מכבדות. אדוני מצפה שהורים יהיו בעלי השקפת עולם מנוגדת לזו של הבן שלהם אחרת אין
7 בעיה.

8
9 מיכאל פואה: ברור שי שרצון להורים הרבה יותר משל הילדים. מי לא מכיר את זה שההורים
10 לוחצים ורוצים שהילד יתחתן, והילד אומר אין לו רצון לזה. ברור שאם היינו שואלים את
11 הנפטר היה לו רצון אחר. גם בת הזוג יכול להיות שרוצה ואולי בעלה לא רוצה. זה בוודאי
12 שכית. זה בוודאי קיים. אתם תוקפים גם את ההנחיות. בענין זה לא מותירים לי כל ברירה. אם
13 אתם משאירים את זה כמות שזה זה נחשב לדעתי. אם זה נחשב להגנה על זכויות הפרט.

14
15 כבוד השופט י' עמית: יש כאן בקשת הצטרפות. ברור לאדוני שככל שזה יתפח יהיו גם בקשות
16 מהצד השני. גם קולם של הצד השני לא נשמע. נשמע את גבי נתחיל מהבסיס. חוק האנטומיה
17 פתולוגיה בהנחה שהוא חל הוא חל על סיטואציות מסוימות. סעיף 6.

18
19 עו"ד פרימן: ראשית אנו משתתפים בצער המשפחות השכולות. לגבי הבקשה שהוגשה אתמול
20 בערב יש לנקוט ביקורת עמדתי. וזה לא המקום.

21 השופט שטיין תחם לנו את העתירה. ככל שיש פה צורך במחוזות שלא נדרשו להם, זה לא נכון
22 בפרום הזה בשחקנים הרלבנטיים. זה מרגיש שהעבירו את החוק מהכנסת שם היתה הצעה שלא
23 עברה. אחזור לשנות ה-90 שהתעוררו בקשות לעשות שימוש בזרע נפטרים. מה שהוביל לדיון
24 אצל היועמ"ש שהתגבש לידי אותה הנחיה של היועצת שהתגבש לאותה הנחיה. אחד כיבוד רצון
25 הנפטר וכיבוד רצון בת הזוג שיש חזקה של גיבוש. חוק האנטומיה מדבר על שלוש מטרות.
26 חקירת סיבת מוות, הצלת חיים ולמחקר באישור.

27 הוא לא קובע הסדר שלילי ביחס לשימוש אחר לצורך הענין בזרע שנפטר או בשימוש אחר של
28 מצב למשל פעולת נתיחה לצורך זיהוי גופה. לקחת DNA מגופה, נניח הייתי צריכה לפתוח קבר.

29
30 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: הדוגמא של זיהוי לא נותנת תשובה מספיק טובה. הדוגמא של זיהוי
31 מתייחסת לקרוביו של אדם.

32
33 עו"ד פרימן: חוק האנטומיה לא חל בזיהוי אדם. הבאנו מכתב מהרופא, ציטטנו את מכתבו של
34 המנהל סעיף 9. פרטנו את ההליך. בסיכום מדובר על (מצטטת). זה כן נכלל בפעולת ניתוח כפי
35 שהוא תופס זאת. אנו סבורים כי מבחינת התכליות של חוק האנטומיה שזו לא רשימה סגורה.
36 חוק האנטומיה דן בצורה שלילית (מצטטת) הוא לא קובע שזה אסור מהסיבות האחרות. זה גם
37 הבסיס של הנחיית היועצת. אם אי אפשר ליטול את הזרע בדרך שזה נעשה היום בהליך

1 השאיבה לא אפקטיבי מספיק. הליך פטירת הזרע נכללת מאותה הגדרת ניתוח. אם חל חוק
2 האנטומיה מבחינת אופן הניתוח כי זה אסור לא ניתן לעשות נתיחה ולא ניתן לעשות שימוש.
3 לעמדתנו החוק לא חל באותן 3 מטרות תחומות. החוק חל במובן זה שאנו שואבים את ההלכות
4 הפרוצדורליות בסעיף 3.א.

5
6 כבוד השופט י' עמית: כשאנו דנו, גם אני ישבתי בתיקים האלה, השאלות היו בין המשפחה
7 הזאת למשפחה הזאת. אף אחד לא אמר זה לא נוגד את החוק. אני לא זוכר שמישהו העלה את
8 הטענה הזאת.

9
10 עו"ד פרימן: לגבי סוגיית הנטילה המטרה לאשר את הנטילה. כל הדגשים שדנו בהם זה היה
11 שימוש 7141/15 גם כבוד השופט עמית התייחס לחוק האנטומיה וגם כבוד השופט דנציגר וכבוד
12 השופט מלצר והכנה בין כך ובין חוק האנטומיה.

13
14 כבוד השופטת ר' רונן: ונקבע גם שזה הסדר שלילי.

15
16 עו"ד פרימן: היו הערות אגב של כל שופט.

17
18 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: אני לא מביעה עמדה, נניח שמקבלים את הטיעון של גב', שחוק
19 האנטומיה והפתולוגיה לא חל? למה שלא תהיה כתובת בי אל תבצעו את הפרוצדורה. למצער.
20 למה שלא תהיה פרוצדורה כזו.

21
22 כבוד השופטת ר' רונן: או שיאמר אני כן מעוניין או לא מעוניין כי אז זו שאלה שעומדת על
23 הפרק.

24
25 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: לעתירה הזאת כמה משלבים. יש את ההיבטים הפורמליים ואת
26 ההיבטים שנוגעים לצד הרגשי, לצד של האוטונומיה. לכן זה נשען במישורים שונים.

27
28 עו"ד פרימן: בסוף נכנסה החלטת יועץ.

29
30 כבוד השופטת ר' רונן: אפשר להקטין ככל האפשר את אותן החלטות ביניים. זה כמובן לא יהיה
31 דבר שמומלץ לחשוב עליו כל הזמן אך יהיו אנשים שזה כן יהיה מקובל עליהם.

32
33 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: אחד אדם יוכל להביע את רצונו, שנית צמצום ההלי הרגשי.

34
35 עו"ד פרימן: אני לא יודעת איך אפשר לשאול אותו.

36
37 כבוד השופטת ר' רונן: שלא ישאלו אותו יהיה טופס שהוא יוכל למלא.

עו"ד פרימן : אני שומעת את ההערות ויש פה גורמים גם ממשרד המשפטים.

כבוד השופט י' עמית : כידוע באירופה האופציה שלילית. כלומר אם אתה לא רוצה לתרום אז תודיע. לכן תרומת האיברים באירופה היא גדולה מאשר בארץ.

עו"ד פרימן : אם הורים רוצים לבקש עליהם לפנות לבית המשפט. ככל שיש מחלקת על שעת הנטילה זה הולך לבית המשפט. באירועי ה-7/10 יש לנו אירועים טראגיים של בנות זוג שרצו לעשות שימוש. יש הוראה שאפשרת להורים לעשות את הנטילה.

כבוד השופטת ד' ברק-ארז : פונים להורים גם אם לא היה רצון של בת הזוג. אז הביטוי לאשר הוא לא ביטוי נכון של הסיטואציה.

כבוד השופטת ד' ברק-ארז : נניח שפונים להורים ברגע שניתן הזרע הם לא יכולים לעשות בו שימוש בדין הקיים. נכון להיום בקשות כאלה לא מתקבלות כשהן מוגשות לבית המשפט.

עו"ד פרימן : אני לא נכנסת למה שצה"ל שיקף פה למשפחה.

כבוד השופטת ר' רונן : זה אחד הדברים שיש לחשוב עליהם. הנוהל הזה צריך להיטיב ככל האפשר בצורה יותר טובה מה אומרים להורים, מה מסבירים להם, מה אומרים להם לגבי ההמשך. זה דבר מאוד קריטי.

כבוד השופט י' עמית : כל האספקטים של העתירה ראויים להתברר. יכול להיות שנבקש בהמשך.

עו"ד פרימן : הוראת השעה זמנית. היא נבחנת עד סוף החודש. כל עוד זמן הלחימה יש אירועים לא צפויים למרבה הצער. נתונים מראים שכן יש נטילה של הורים. יש פה עוד קבוצה בכנסת של גורמים שונים רלבנטיים. אחזור לבסיס, שמבחינתנו חוק האנטומיה הוא לא הסדר שלילי ואנו כן שואבים מהרוח שלו הליכים פרוצדורליים. בחוק האנטומיה אין איסור של בית המשפט. ואז אם יש התנגדות באותה מטריה זה לא מבוצע. יש גם עדיפות מובהקת לבת הזוג.

כבוד השופט י' עמית : האם בציבור הדתי המודעות לאספקטים האלה.

מיכאל פואה : משפחה שהודיעו להם בערב שבת שהבן נפטר, ונתנו להם את הפנטזיה. הם לא היו במצב לשמוע שום דבר. הם עשו חילול שבת שאין רב שמתיר זאת. לאחר 3 חודשים שהאמא היתה במצב שהיא רוצה את קטילת הזרע, והבינה שהיא לא הולכת להשתמש בזה 3 חודשים היא לא היתה באבל היא היתה בפנטזיות. לאחר 3 חודשים היא החלה להבין את האבל והתרסקה לגמרי. יש פה סיפור שהפך מטופס בקשה לטופס הסכמה שיושבים על ההורים. זה המדרון החלקלק שכבודו דיבר עליו. זה מדרון חלקלק שגולשים בו. אנו כל הזמן בהלכה של

1 רצון לשואה. קרה משהו ב-21 שנה האלה. המשיבים לא התייחסו לכך. הבאנו מחקרים ברורים
 2 שהרצון המשוער הוא פיקציה. אין רצון משוער. הבאנו נחקרים בענין והמשיבים לא טרחו
 3 להתייחס לכך. אם אין רצון משוער ואם יש פגיעה בחוק אז איפה זה עומד בכלל?
 4
 5 עו"ד ליטווק: גם אני מייצג הורים שקולים שלא נוכחים כאן. הם סרבו להצעה. ברור לכולנו
 6 שזה לא בחוק. בסופו של דבר אין הוראת השעה וההנחיות לא בחוק.
 7
 8 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: יש מחלוקת אם זה במסגרת החוק או לא. החוק שותק.
 9
 10 עו"ד ליטווק: מה שלא מותר, על פניו אסור.
 11
 12 כבוד השופטת ר' רונן: לא. מה שלא אסור מותר.
 13
 14 עו"ד ליטווק: מדברים שם על 10-15 גרם יש פה משהו משמעותי.
 15
 16 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: מי מבצע זאת בפועל?
 17
 18 עו"ד פרימן: רופאים.
 19
 20 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: כלומר זה לא נעשה על ידי צוות של אחים או משהו כזה.
 21
 22 עו"ד פרימן: גם כתבנו שזה מועבר לבית החולים. נמסר לי שזה מבוצע על ידי רופאים.
 23
 24 עו"ד ליטווק: נקודה נוספת הי אמה אומרים להורים בשעתם הקשה. לפי מה שאני יודע לא
 25 אומרים להם מה הסיכויים להשתמש בזה בסופו של דבר. אני יודע שהם קדושים מאוד. מה
 26 המשמעות של החתימה. אני לא מייצג אותם. הם רוצים בסופו של דבר לאחר מעשה לקבור את
 27 הזרע של בנם ואף אחד לא אומר להם שמדובר על פעולה ניתוחית, אף אחד לא אומר להם
 28 שמדובר על מעבר לשאיבה. כל ההליך פה לא נכון ומנוגד לחוק. גם אם כן הוא צריך להתנהל
 29 בצורה שונה.
 30
 31 כבוד השופט י' עמית: לרוב אנו לא שומעים את ההורים.
 32
 33 עו"ד ליטווק: נעשה פה מאמץ גדול להגיע.
 34
 35 הורי המנוח: לבן שלי היתה חברה שנתיים שהם גרו ביחד. הם לא התארסו. באותו יום שזה
 36 קרה, בערב אנו היינו בסערת רגשות עם כל המשתמע מכך. היינו צריכים להודיע לילדים.
 37 החברה היתה אצלנו בבית וכל הקצינים מהצבא שהגיעו הכניסו אותנו לחדר ופשוט אמרו לנו
 38 ככה, אנו רוצים שתחתמי על שאיבת זרע. אמרתי מה? בעלי גם נכה, היינו בכלל בתכתובת איזה

1 זרע, מה פתאום הוא לא נשוי לא אתן. למה שאתן. אחד היה איתי. תחתמי תחתמי. הבן שלי
 2 יצא בחוץ החל לדבר עם רבנים התקשר. אמא שלו עומדת מעלי תחתמי תחתמי. אמרתי לפי
 3 ההלכה זה אסור הוא לא נשוי. אסור לנו לעשות דבר כזה. הוא בירר עם הרבנים אם לא תחתמי
 4 אחר כך בית המשפט יקבע. אמרתי אפילו אם בית המשפט ייתן אני בחיים לא אתן דבר כזה.
 5 הוא דיבר עם רבנים לחצו עלינו שעתיים הינו בחדר. ניסו לכפות עלינו. לא באו להסביר באו
 6 לחתום. בסוף אמרו לו טוב אם זה עוד שלבים, אחר כך בית משפט. למרות שאמרתי אני לא
 7 יסכים אחר כך לחתום. הסכמנו בכפייה חתמתי. חשבתי שרק אנחנו – אני ובעלי חותמים. בסוף
 8 אחרי שבועיים הביאו אתה אפוד ואת הקסדה (בוכה) אז אמרנו שנביא גם את הזרע. אז הגיע
 9 הקצין מכתב שהיינו צריכים לחתום. דיברנו עם הרופא, הוא שאל אם בת הזוג שלו חתמה.
 10 אמרתי לא ראיתי שהיא חתמה. עד עכשיו הם לא נותנים. אני הרגשתי שזה היה לאשר לה לאחר
 11 מכן היא טענה שהיא אלמנה ידועה בציבור. עד עכשיו אנחנו רוצים לקבור את הזרע לסיים עם
 12 זה. אמרו בגלל שהיא מוכרת היא לא צריכה בית משפט. זה נפשית אני ממש לא רוצה את זה.
 13 הבן שלי (בוכה) לא היו איתי. הסבירו שאני אומרת לא לא אתן הוא לא נשוי לא אתן דבר
 14 כזה. זה נשמות אני לא אתן לא שמעו.

15
 16 כבוד השופט י' עמית: כל מה שגב' אמרה עו"ד ליטווק אמר בפירוש כך שאנו מודעים לכך. יש
 17 כאן מכלול. הנושא רגיש, הנושא נפיץ, יש כאן מכלול בעיות. גם באספקט זה אם יהיה צורך
 18 נדון.

19
 20 עו"ד ליטווק: נוצר פה בלבול כי אני מייצג משפחה נוספת אך לא מייצג אותם.

21
 22 כבוד השופט י' עמית: אנו לא הולכים לכתוב פסק דין. אנו לא מסיימים את הטיפול.

23
 24 עו"ד ליטווק: אני זוכר שכל חברי הכנסת היו מקיר לקיר. הם אמרו אתם לא מבינים הם בכלל
 25 חושבים שהוא נגד. עושים חקיקה. יש בעד ויש נגד. מה שקרה במהלך הדיונים הבינו את
 26 המורכבות. החלו וויכוחים בין האלמנות להורים השיקולים בוועדה. אפשר לראות ששתי
 27 יוזמות החוק אמרו שהן לא מקדמות את החוק הזה. כל חברי הכנסת הבינו את המורכבות. הן
 28 אמרו אין הסדר ראשוני אין חקיקה. יש הוראת שעה כתובה. מכתביבים את ההנחיות להורים.
 29 כל ההנחיות המורכבות לוטות בערפל. כשהחלו הדיונים בחוק הראשון היתה בת זוג ומשטינים
 30 יודעים מה זאת בת זוג. מאז הדיונים לא הכרנו ולא שיערנו. זו חברה, חברים בצבא, ידועה
 31 בציבור, והדברים של ידועה בציבור שטובים לכל מיני דברים פה קצת שונים. החוק שידוע
 32 בציבור הלכו ואמרו שזה משהו מאוד מיוחד. הנושא מאוד רגיש, מאוד מאוד מיוחד. לא
 33 יכול להיות שההנחיות לא טובות. אם ההנחיות לא טובות מה נאמר לאחר מכן לאותו בן
 34 משפחה.

35
 36 כבוד השופט ד' ברק-ארז: אפילו אנו לא נוקטים עמדה לגבי המקרה הזה. יש כאן כמה
 37 הנחיות טבועות. יכול להיות ניגוד רצונות פוטנציאליים בין בת הזוג להורים. אז מתעוררת

1 השאלה משל האם זה נכון לגבי המנוח שיש לו בת זוג צריך לבקש מההורים. אם לפי הנחיית
2 היועצת הדבר הדומיננטי יש פה שאלות שיש לתת עליהן את הדעת.

3
4 עו"ד פרימן: נמסר במפורש במענה שהעובדות חלוקות.

5
6 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: אני לא אומרת את הדברים כדי שגב' תשיב.

7
8 עו"ד פרימן: יש כאן הרבה שאלות.

9
10 אחיו של ישכר (המנוח): כשהם הגיעו לחדר כפי שאמר סיפרה היה הליך של כפיה ולא הליך
11 של בקשה. הם חיכו בחדר וחיכו שהאמא תשתכנע לחתום. כשאנו ביקשנו לקבור את הזרע,
12 שבועיים לאחר מכן אמרו לנו שהיא חתומה. הפרופ' אמר שהיא חתומה. אני מבקש לראות את
13 המסמך. אני יודע שהיא לא היתה חתומה. מגיע לנו המסמך אחרי חודשיים והיא לא היתה
14 חתומה. תהליך מסודר של איך לקבור אין.

15
16 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: האם כשהורים מסכימים יש להם דרך לחזור?

17
18 עו"ד פרימן: מדובר על פרק זמן מאוד קצר. לכן יש נטילה ויש שימוש. השאלה האם מותר
19 לעשות את הנטילה לפי חוק האנטומיה. לא להתייחס לדברים שנאמרו בע"פ.

20
21 כבוד השופט י' עמית: נאמרו כאן הרבה דברים שחרגו ממסגרת דיון. אנו לא מבקשים תשובה
22 על אתר על דברים שלא התכוננתם. נחשוב על הדברים.

23
24 מיכאל פואה: נושא הדחיפות, נושא הוראת השעה, יש לזכור שהרופאים מדברים על 24 שעות
25 שאפשר לקחת את הזרע בלי בעיה. במקרה חריג אפשר תוך 72 שעות. עצימות הלחימה בוודאי
26 במקום אחר. הוראת השעה היום לא מובנת לא מוסדרת. היה מקום שבית המשפט בסוף הדיון
27 הזה יורה למדינה מה הצורך לחדש את הוראת השעה. הרי הסכם ל24 שעות מגיעים היום לכל
28 משפחה הרבה יותר מהר הרבה יותר פשוט ואין צורך בהוראת השעה הזאת שהיא ברוך גדול.
29 היא מנוגדת לכל ההנחיות. הרי אם היתה בקרה משפטית לא היה מצב שיושבים על האמא והיו
30 צריכים להגיע לבית המשפט. הוראת השעה גם אם הדיון מתרחב, את הוראת השעה צריך
31 לעצור.

32
33 **נדחה לעיון ומתן פסק דין שישלח לצדדים**

34
35 הוקלד ע"י אביטל; גלית